

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอบ้านดุง จังหวัด อุดรธานี
ข้อมูล ณ วันที่ 7 เดือนสิงหาคม พ.ศ.2568

.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

1. ชื่อ-สกุล นายบรรลุ นาสีทา
3. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ 44 หมู่ 9 ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
โทรศัพท์ – Facebook – Line –
เกิด พ.ศ. 2493 ปัจจุบันอายุ 75 ปี
4. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
5. ระดับการศึกษา ป.4
สถานบันการศึกษา โรงเรียนเหล่าอุดมทรัพย์สมบูรณ์
คณะ/สาขาวิชา -
6. อาชีพปัจจุบัน
☒ 6.1 ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☐ 6.2 ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ -
7. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร 200,000 บาท/ปี
8. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. 2557

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

1. สินค้าหลัก ข้าว
2. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน 2 แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
1) แปลงข้าว และ 2) แปลงไม้ผล
3. ฐานเรียนรู้ จำนวน 5 ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย
1) การเรียนรู้ด้านประมง 2) การเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง 3) การเรียนรู้ด้านไม้ผล
4) การปรับปรุงดิน/ปุ๋ยอินทรีย์ และ 5) การเรียนรู้ด้านปาล์ม
4. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน 5 หลักสูตร ประกอบด้วย
4.1 หลักสูตรหลัก จำนวน 5 หลักสูตร ประกอบด้วย
1) การเรียนรู้ด้านประมง
2) การเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง
3) การเรียนรู้ด้านไม้ผล
4) การปรับปรุงดิน/ปุ๋ยอินทรีย์
5) การเรียนรู้ด้านปาล์ม
4.2 หลักสูตรบังคับ จำนวน - หลักสูตร ประกอบด้วย
4.3 หลักสูตรเสริม จำนวน - หลักสูตร ประกอบด้วย

4.4 หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน 1 หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์

1. มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. มุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
3. ปลุกฝังคุณธรรม

เนื้อหาของหลักสูตร

1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
2. การวางแผนและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การพัฒนาอาชีพตามแนวทางพอเพียง
4. การสร้างความมั่นคงในชีวิต
5. การประยุกต์ใช้กับพื้นที่จริง

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

1. การฝึกอบรมแบบเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน
2. การดูงานแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

5. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างเป็นระบบ ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

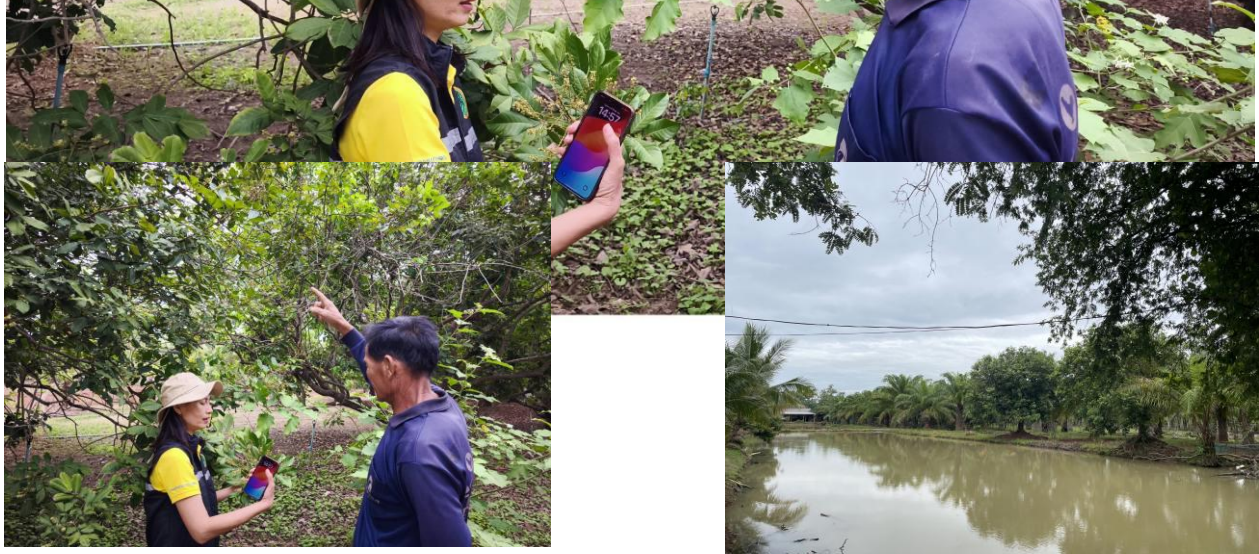
การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯระดับจังหวัด

- 5.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและแผนเดิม
- 5.2 เข้าร่วมกระบวนการประชุมและเวทีรับฟังความคิดเห็น
- 5.3 นำเสนอข้อมูล/ข้อเสนอแนะจากพื้นที่
- 5.4 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

6. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างเป็นระบบ ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ขั้นตอนการจัดทำแผนราย ศพก.

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. ประชุมวางแผนร่วมกันในระดับพื้นที่ กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนราย ศพก. เจ้าของแปลง ศพก. (เกษตรกรต้นแบบ) สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรฯ (กรมประมง, กรมปศุสัตว์, กรมพัฒนาที่ดิน ฯลฯ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต./เทศบาล) และเกษตรกรในชุมชน/ผู้สนใจทั่วไป

ภาพที่ 1 การเรียนรู้ด้านไม้ผล

รูปที่ 2 การเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ 3 การเรียนรู้ปาล์มน้ำมัน

ภาพที่ 4 การปรับปรุงดิน/ปุ๋ยอินทรีย์

ภาพที่ 5 แปลงข้าว

ภาพที่ 6 การเรียนรู้ด้านประมง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

1. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

1.1 แร้งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

1) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ในอดีต การทำเกษตรแบบดั้งเดิม มักยึดติดกับวิธีการที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ หรือการจัดการดิน ซึ่งบางครั้งอาจไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ทั้งเรื่องของสภาพอากาศที่แปรปรวน ดินที่เสื่อมโทรม หรือแม้กระทั่งความต้องการของตลาดที่ซับซ้อนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เกษตรกรไทยในยุคปัจจุบันมีความพร้อมที่จะ เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย โดยเปิดรับแนวคิดและเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อยกระดับภาคการเกษตรของตนเอง

แรงบันดาลใจ มาจากการที่เข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่างๆ ได้พบเจอได้เห็นก็มาปรับกับพื้นที่ของตนเองที่ละนิดทีละหน่อย จากปลูกยางพารามันก็รายได้ดี แต่มาเจอช่วงที่ราคาคงต่ำแล้วไม่คุ้มแรง ประจวบกับไปดูงานมา ก็เลยเปลี่ยนเป็นการปลูกพืชที่หมุนเวียนให้มีรายได้ตลอดปี รายเดือนจากการขายยางพารา และปาล์มน้ำมัน ไม้ผลที่ออกลูกตลอดปี และปลาที่เลี้ยงในบ่อที่ขายทุกสามเดือน รายปีจากการขายข้าว และไม้ผลตามฤดูกาล

2) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลกที่ส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตร ต้นทุนการผลิตที่สูงและราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอน การขาดแคลนแรงงาน แหล่งน้ำ ปัญหาที่ดินเสื่อมโทรม และการขาดเงินทุนเพื่อการพัฒนา นอกจากนี้ เกษตรกรที่สูงอายุยังประสบปัญหาในการเข้าถึงเทคโนโลยีที่เหมาะสม และขาดองค์ความรู้ในการทำเกษตร ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลและการปฏิวัติทางเทคโนโลยีการเกษตรยุคใหม่ ถึงแม้จะเป็นแรงผลักดันสำคัญ ที่สามารถช่วยเพิ่มผลผลิต ลดการพึ่งพาแรงงาน และคาดการณ์สถานการณ์ทางการเกษตรได้อย่างรวดเร็ว

1.2 รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

1) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การนำระบบน้ำบาดาลพลังงานแสงอาทิตย์ ที่ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงพลังงานนำมาใช้แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในหน้าแล้ง รวมถึงการนำผลิตภัณฑ์อินทรีย์ให้เองจากการให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร และการใช้ พด. มาช่วยในหารทำน้ำหมัก และปุ๋ยหมัก โดยกรมพัฒนาที่ดิน ทำให้มีการลดต้นทุนการผลิตได้มากขึ้น

2) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การทำปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุในสวน เช่น การหมักฟางข้าว เศษวัสดุที่เหลือในแปลงและในครัวเรือน และปุ๋ยคอก น้ำผสม พด .1 รดให้ทั่วและชุ่ม ทิ้งไว้ประมาณ 7- 10 วันแล้วกลับกอง และทิ้งอีกประมาณ 30 วัน ก็สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เป็นการลดต้นทุน และกำจัดเศษวัสดุแบบ zero waste

3) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การวิเคราะห์ดินและวางแผนการใช้ปุ๋ย

- เก็บตัวอย่างดิน ในแปลงเพาะปลูกตามหลักวิชาการ (เช่น เก็บแบบสุ่มกระจายหลายๆ จุด)
- ส่งตรวจวิเคราะห์ ที่สถานีพัฒนาที่ดิน หรือศูนย์วิจัยทางการเกษตร เพื่อทราบค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ปริมาณธาตุอาหารหลัก (N, P, K) และธาตุอาหารรองต่างๆ ในดิน

ผลลัพธ์

- เมื่อได้ผลวิเคราะห์ดิน นักวิชาการจะสามารถ แนะนำชนิดและปริมาณปุ๋ย ที่เหมาะสมกับพืชที่เราจะปลูกได้อย่างแม่นยำ รวมถึงวิธีการปรับปรุงบำรุงดิน เช่น การใช้ปูนขาวปรับค่า pH ดินเปรี้ยว หรือการเติมอินทรีย์วัตถุเพื่อปรับโครงสร้างดิน

ภาพที่ 7 การทำปุ๋ยหมักจากวัสดุในชุมชน

ภาพที่ 8 การวิเคราะห์ดินและวางแผนการใช้ปุ๋ย

2. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

2.1 สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

1) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด 5 ชนิด ประกอบด้วย

- 1.1) ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน 10 ไร่
- 1.2) ปาล์มน้ำมัน พื้นที่ปลูกจำนวน 10 ไร่
- 1.3) ยางพารา พื้นที่ปลูกจำนวน 6 ไร่
- 1.4) เงาะ พื้นที่ปลูกจำนวน 2 ไร่
- 1.5) ละมุด พื้นที่ปลูกจำนวน 1 ไร่

- 2) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....1.....ชนิด ประกอบด้วย
 2.1) ปลาเบญจพรรณ จำนวน.....2.....(บ่อ)
- 3) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย
 3.1) จำนวน.....(ตัว)
 3.2) จำนวน..... (ตัว)
 3.3) จำนวน..... (ตัว)
- 4) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย
 4.1) จำนวน.....(หน่วย.....)
 4.2) จำนวน.....(หน่วย.....)
 4.3) จำนวน.....(หน่วย.....)

2.2 ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

1) สินค้า.....ข้าวนาปี.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

- 1.1) ไถ เป็นเงิน 400 บาท/ไร่
 1.2) ปู๋ยเคมี เป็นเงิน 1,500 บาท/ไร่
 1.3) ยาฆ่าหญ้า เป็นเงิน 300 บาท/ไร่
 รวมต้นทุนการผลิต 2,200 บาท/ไร่
 รายได้ 3,000 บาท/ไร่

2.3 รายได้ของเกษตรกรกรต้นแบบ มีดังนี้

- 1) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
 ได้จากอะไรบ้าง ระบุ -
- 2) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)
 ได้จากอะไรบ้าง ระบุ -
 เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ 1,000 บาท/สัปดาห์
- 3) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
 ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ละมุด ปลา
 เฉลี่ยรายได้เดือนละ 20,000 บาท/เดือน
- 4) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
 ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าวนาปี ไม้ผลตามฤดูกาล
 เฉลี่ยรายได้ปีละ 62,000 บาท/ปี

2.4 ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

การมีรายได้ตลอดทั้งปี พร้อมทั้งเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นเมื่อเรานำรายได้นั้นไปช่วยเหลือชุมชนไม่ว่าจะเป็น การแบ่งปันความรู้ การเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้แก่ผู้สนใจ หรือการสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ เป็นสิ่งที่ทำให้ภาคภูมิใจในการที่ถึงเราจะอายุมาก แต่ยังมีรายได้ที่สามารถเลี้ยงตัวเองไม่เป็นภาระแก่ลูกหลานและสังคม

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ :

3.1 เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การนำการนำระบบน้ำบาดาลพลังงานแสงอาทิตย์ ที่ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงพลังงานมาใช้แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในหน้าแล้ง

3.2 การทำ ปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุ (เช่น ใบไม้ร่วง เศษผัก ผลไม้เน่า เศษอาหาร ฟางข้าว ฯลฯ) ไม่เพียงแต่ช่วยลดต้นทุนการผลิตในเกษตรกรรม แต่ยังมี ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดังนี้

- ลดปริมาณขยะอินทรีย์ในชุมชน นำเศษวัสดุเหลือใช้จากครัวเรือนหรือฟาร์มมาใช้ประโยชน์
- ลดการเผาขยะ ซึ่งก่อให้เกิดฝุ่น PM2.5 และก๊าซเรือนกระจก ลดปริมาณขยะที่ไปทิ้งในหลุมฝังกลบ ช่วยยืดอายุของหลุมฝังกลบ
- ช่วยฟื้นฟูและปรับปรุงคุณภาพดินปุ๋ยหมักเพิ่ม อินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) ในดิน ทำให้ดินร่วนซุย ระบายน้ำดีส่งเสริมการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ในดินลดการกัดเซาะของดิน เพราะดินที่มีอินทรีย์วัตถุสูงยึดเกาะกันได้ดี
- ลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมีปุ๋ยหมักให้ธาตุอาหารพืชอย่างช้า ๆ และสมดุลลดการใช้ปุ๋ยเคมีที่ผลิตจากพลังงานฟอสซิล ซึ่งใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากลดการชะล้างของสารอาหาร (เช่น ไนเตรต) ลงสู่แหล่งน้ำ ป้องกันการเกิดน้ำอีโทรฟิเคชัน (Eutrophication)
- ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกการหมักเศษวัสดุอย่างมีระบบ (แทนการทิ้งหรือเผา) ช่วยลดการปล่อยมีเทน (CH₄) และ คาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) ดินที่มีอินทรีย์วัตถุสูงสามารถกักเก็บคาร์บอน (Carbon Sequestration) ได้ ช่วยลดปริมาณ CO₂ ในบรรยากาศ
- ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรหมุนเวียน (Circular Economy) นำของเสียกลับมาใช้ใหม่ในระบบเกษตรสร้างวงจรปิด (Closed-loop system) ลดการนำเข้าทรัพยากรจากภายนอก เช่น ปุ๋ยเคมี หรือดินภูเขาใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ลดการขนส่งและพลังงาน
- รักษาความหลากหลายทางชีวภาพในดินปุ๋ยหมักช่วยส่งเสริมสิ่งมีชีวิตในดิน เช่น ไส้เดือน แบคทีเรีย และเชื้อราที่มีประโยชน์ดินที่มีชีวิต (Living Soil) จะมีความสมดุลตามธรรมชาติ ลดการใช้สารเคมี
- ประหยัดพลังงานและทรัพยากรน้ำดินที่มีอินทรีย์วัตถุสูงมีความสามารถเก็บน้ำได้ดี ลดความจำเป็นในการให้น้ำบ่อยลดการใช้เครื่องจักรในการผลิตและขนส่งปุ๋ยเคมี
- ส่งเสริมการเกษตรยั่งยืนและปลอดภัยเหมาะกับการทำเกษตรอินทรีย์ (Organic Farming) ลดการปนเปื้อนของสารเคมีในพืช น้ำ และดินสร้างระบบนิเวศการเกษตรที่สมดุลและยั่งยืน(ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

4. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

4.1 ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

เป็นเกษตรกรที่ร่วมงานกับหน่วยงาน มาเป็นเวลานาน มีการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการเป็นศูนย์เรียนรู้และแหล่งศึกษาดูงานของหน่วยงานต่างในกระทรวงเกษตรที่เข้ามาสนับสนุน เป็นกลไกเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรหรือผู้สนใจมาศึกษาเรียนรู้ ตลอดจนถึงหน่วยงานภาครัฐทั้งภาครัฐและเอกชน พร้อมทั้งถ่ายทอดความรู้ทั้งหมดให้กับเกษตรกรทั่วไปที่สนใจมาศึกษาเรียนรู้โดยเรียนรู้จากแปลงกิจกรรมต่างๆใน ศพก.

4.1.2 การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

- เป็นจุดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างภาครัฐกับเกษตรกร โดยมีหน่วยงานใช้เป็นสถานที่อบรมเกษตรกร และจุดนัดหมายเกษตรกรในการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และตอบข้อซักถามประเด็นต่างๆ

4.1.3 การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

- นอกจากเป็น ศพก.หลัก ประจำอำเภอบ้านดุง ยังเป็นสถานที่ศึกษาดูงานและให้คำแนะนำแก่เกษตรกร รวมถึงหากมีปัญหาด้านการเกษตรที่อาจเกิดขึ้น สามารถที่จะรับข้อร้องเรียนและปัญหาเพื่อนำมาแจ้งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไปได้ เป็นการบูรณาการและสร้างความสะดวกการเข้าถึงช่องทางการติดต่อหน่วยงานให้กับเกษตรกรอีกช่องทาง

4.1.4 การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

การให้บริการด้านวิชาการเกษตร เป็นแปลงตัวอย่างที่สามารถเข้าไปศึกษาดูงานเห็นการปฏิบัติจริง ทำให้เกษตรกรที่สนใจสามารถเห็นปัญหาหรือพบข้อสงสัยที่สามารถซักถามได้ตลอดเวลา

4.1.5 การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ในการขยายผล มีทั้งการศึกษาดูงาน และการเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เกษตรกรและหน่วยงานที่สนใจ เช่น การจัดอบรมและฝึกปฏิบัติจริง การศึกษาดูงานจากแปลงต้นแบบ/เกษตรกรผู้นำจาก ศพก. เครือข่าย

เกษตรกรนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร

เกษตรกรหรือบุคคลที่มีความสนใจหลังจากได้เข้ามาศึกษาดูงาน และเห็นตัวอย่างการทำการแปลงจากแปลงเรียนรู้ ได้นำไปปรับใช้ในพื้นที่ ทั้งการปรับปรุงพื้นที่ การปรับเปลี่ยนพืช การทดลองหมักปุ๋ยใช้เอง เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้แก่ครัวเรือนของเกษตรกร

4.1.6 การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

- ร่วมบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ ในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ ให้เป็นจุดศึกษาดูงาน และเป็นจุดที่หน่วยงานในพื้นที่ใช้เป็นสถานที่จัดอบรมศึกษาดูงาน

4.1.7 บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

- มีความพร้อมในการเป็นผู้นำ การบริหารจัดการ
- ประสานงานกับทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานราชการ คณะกรรมการ เครือข่ายและชุมชน
- ถ่ายทอดความรู้ แก่ผู้ที่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษาดูงานให้เข้าใจ

4.2 ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

4.2.1 ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการเกษตรในชุมชน เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในชีวิตของเกษตรกร

4.2.2 ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

1) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

เป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการและวางแผน ศพก. เป็นหน่วยงานหลักที่ได้รับการมอบหมายให้วางแผนและดำเนินงานด้านการส่งเสริมการเกษตร ในพื้นที่ โดยมีคณะกรรมการ ศพก. ที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ เป็นจุดให้บริการและจัดกิจกรรมอย่างเป็น

2) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ให้คำปรึกษา ถ่ายทอดความรู้ และเป็นพี่เลี้ยงแก่เกษตรกร

5. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

พัฒนาพื้นที่ให้เกิดประโยชน์มีรายได้สร้างความสุขในบ้านเกิด

ส่วนที่ 4 ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

1. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

คณะกรรมการดำเนินงานถอดบทเรียนมี 3 คน

นางนิศานาถ ปัตถม เกษตรอำเภอบ้านฝื่อ

นางสาวหนึ่งฤทัย ทิพย์ภรณ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางสาวมูจลินทร์ ปิยะรักษ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

2. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

กระบวนการถอดบทเรียน คือการวิเคราะห์ สรุปข้อมูลจากประสบการณ์การทำกิจกรรมของเกษตรกร ต้นแบบซึ่งเป็นประธาน ศพก.อำเภอบ้านดุง เครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน ได้แก่

- การสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่ม และเล่าเรื่องราว
- การสอบถาม แบบแนวคิดข้อเสนอแนะ

3. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

- เกษตรกรต้นแบบเป็นผู้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง แต่ยังขาดความต่อเนื่อง
- ผู้สอบถาม หรือผู้สัมภาษณ์ ต้องมีการตั้งคำถามที่ครอบคลุม เนื่องจากคำตอบอาจจะไม่ต่อเนื่อง และไม่ตรงประเด็นในบางคำถามจึงต้องมีการทวนคำถามและจับประเด็นในคำตอบให้ได้ตรงประเด็น

